

Från: Kevin Crona <kevin@skrivtolkning.se>
Skickat: den 23 juni 2020 14:40
Till: Ala Shakrah; Media; Registrator; kommunikation@msb.se
Ämne: Textning pressträff 23 juni

Kategorier: KE

Klockan har blivit två. Jag hälsar välkommen till dagens myndighetsgemensamma pressträff om det senaste när det gäller covid-19. De som deltar: Lena Ag, generaldirektör på Jämställdhetsmyndigheten. Iréne Nilsson Carlsson, folkhälsoråd, och Taha Alexandersson, krisberedskapschef på Socialstyrelsen, Anders Tegnell, statsepidemiolog på Folkhälsomyndigheten och Svante Werger från MSB. Det går bra att ställa frågor efteråt. Vi tar också frågor från journalister digitalt. Det finns möjlighet för frågor utomhus idag. Anders Tegnell, varsågod.

-välkomna hit. Först globala situationen. Tyvärr verkar uppdateringen av grafer inte fungera, så vi använder kartor. Men vi har över 9 miljoner fall i världen, nästan 1,5 miljoner avlidna. Det här visar senaste veckan. Det är samma länder som fortfarande genererar den stora bulken av fall, det är framförallt Nord- och Sydamerika.

Mellanöstern, Indien och Ryssland - de har mycket fall. Situationen fortsätter åt fel håll. Vi slår nästan dagligen rekord i nya fall. Pandemin är långt från över. I Sverige har vi, som ni vet, haft ökat fall under några veckor, sedan man började testa. Vi har nu skiljt fallen i kallar allvarliga, som kräver sjukvårdsbedömning, från primärvården och så vidare. Det är den senare som står för ökningen, medan gruppen vi kunnat mäta hela tiden, den ligger ganska jämnt. Vi har drygt 60 000 fall i Sverige. Däremot ser IVA-situationen successivt allt bättre ut, vilket är väldigt bra inför sommaren, men det skulle behöva bli ännu bättre för återhämtningen. Men som ni ser är det ganska få fall i Sverige varje dag, jämfört med när det var som värst. Antal avlidna en bit över 5000, en fruktansvärd siffra, men det lilla positiva är att det successivt minskar. 34 fall är siffran vi brukar räkna på som är hyfsat stabil. Det fylls på bakåt, men sakta men säkert är det på väg åt rätt håll. Detta är alla som avlider med covid-19, men alla är inte orsakade av just covid-19. Det kan man tappa bort. Det är viktigt att fortsätta hålla sig till råd och rekommendationer. Inte minst att resa ansvarfullt, undvik färdmedel där man inte kan boka plats. Viktigt att hålla avstånd. Undvik folk och trängsel, inte minst där ni är på besök. Hålla igen på större sociala sammanhang, såsom större familjefester, det är bättre att ta nästa år. Tillhör man riskgrupp, är över 70 eller har en kronisk sjukdom, är det extra viktigt att tänka på det här. Och stanna hemma om man är sjuk. Och tänk på handhygien. Detta behövs för att ligga under kapaciteten på kurvan. Under sommaren kommer kapaciteten vara mindre än annars, och det är viktigt att pressa kurvan ytterligare ner. Det gör vi genom att för det första stanna hemma om man är sjuk. Och är man över 70, håll nere på fysiska kontakter. Tänk på handhygien och avstå sociala sammanhang och håll avstånd - alltid. Inne och ute. Vi har tittat på hur man uppfattat det här, vilket MSB berättar mer om, och

det visar att det finns majoritet i befolkningen som följer råden. I stort sett alla har hållit bättre avstånd än annars. Många har jobbat hemifrån och många tar sig till jobbet med annat än kollektivtrafik. Det har varit stabilt över tid, det är viktigt att komma ihåg. Vi har pratat om hållbarhet och stabilitet i strategin. Detta visar att det är så. Det har närmast minskat under senaste tiden. Hur man anpassat sig har legat på höga nivåer. Ni ser att stora delar av befolkningen, 9 av 10, har tidvis anpassat sig på olika sätt. Det har sjunkit något, men inte så mycket. Vi ligger runt 80 procent. Den enda gruppen som inte varit så bra på det är de yngsta, alltså 18-29 år, vilket inte är så förvånande kanske.

Handhygien på samma sätt, höga nivåer hela tiden, 80-90 procent. Det är 18-29 som utmärker sig genom att inte tycka det är så viktigt, men även de ligger på höga nivåer jämfört med vanligtvis. Hålla avstånd blir allt viktigare, vilket vi inte pratat om så mycket tidigare, men det är viktigt att ha med i tankarna. Vi ligger redan på 90 procent för de flesta. Till och med de unga säger i alla fall att de håller avstånd bättre, men om de gör det i praktiken får ni själva avgöra. Detta visar lite hur det ser ut. Vi har fortfarande ett stort stöd från befolkningen i det vi gör. Det var det för mig, Taha.

-God eftermiddag. Jag ska lämna lägesrapport från Socialstyrelsens särskilda organisation, med anledning av covid-19. Nu ska vi se. Idag vårdas totalt 459 patienter på landets 649 disponibla intensivvårdsplatser. 200 av dem vårdas med anledning av covid-19. Det är en drygt 20-procentig minskning från förra veckan. Det är en minskning på 65 procent, ungefär, jämfört med vecka 17, då vi hade flest covid-19-patienter som vårdades inom intensivvården. Den icke-belagda kapaciteten fortsätter upprätthållas, det är 29 procent på nationell nivå. Men regionalt är det 14-68 procent. En minskning med drygt 90 patienter från förra veckan, som är inläggande på andra avdelningar, än intensivvården. Idag rapporteras 960 patienter, under 1000 patienter på andra avdelningar alltså. Så, sammanfattningsvis, när det gäller intensivvården och dem på sjukhus, går det fortsatt åt rätt håll. Vi har fortsatt fler med andra anledningar än covid-19 som är i intensivvården, vilket är en trend vi sett de senaste 2 veckorna. Jag ska lyfta bemanningsfrågan. Bemanning och personalresurser är den största utmaningen i alla regioner. Landets hälso- och sjukvårdspersonal har tunga månader bakom sig och har en tung period framför sig. De behöver semester, vilka är planerade till 3-4 veckor. Samtidigt måste man ha beredskap och förmåga i hälso- och sjukvård. Men oron handlar om eskaleringsplaner och upprätthållande för om något skulle hända, om smittspridningen ökar. Man är då orolig för om man kan kallas in. Bemanning och personal fortsätter vara kritiska faktorn.

All samordning som sker regionalt och nationellt är beroende av nyckelfunktioners kunskap, förmåga, kapacitet och personalförstärkningen av dessa är ingenting som är lätt att lösa - vare sig nu eller tidigare. Det är väldigt specifik personal som har den här kompetensen, det handlar om stabsfunktioner men också intensivvårdspersonal och andra personalkategorier. Transportkapacitet ska jag säga något om också: Den är redan

förstärkt, och kommer fortsätta vara det över sommaren. Men vi ser ett behov av ytterligare förstärkning, framförallt av de mindre regionerna som har större inflöde av turister. I den mån medicinska bedömningen tillåter som kommer man behöva transportera patienter till sina hemlän, om belastningen på sjukvården blir för hög i de mindre regionerna - på grund av ökad smittspridning, men även andra anledningar så som större olyckor och annat som kan inträffa en varm sommar. När det gäller transportkapaciteten handlar det inte bara om att få fram fler helikoptrar och flygplan, utan det handlar om bemanning här också - det är inte vilken personal som helst som kan genomföra transporterna. Vi ber er att hålla ut här, och att vi fortsätter följa rekommendationerna. Ett antal regioner, SKR, försvarsmakten och MSB, jobbar intensivt för att stödja de mest utsatta regionerna på ett bättre sätt. Men vi är beroende av samhällets, medborgarnas och turisternas förmåga att hålla i skarpa rekommendationer och vidta försiktigheterna som påtalas av myndigheterna. Avslutningsvis vill jag nämna att sju regioner ser en minimal förbättring. Tio regioner rapporterar en minimal eller märkbar försämring i prognoser kortsiktigt och långsiktigt. Dessa prognoser hänger inte i största del ihop med påverkan på tillgång till skyddsutrustning. Över 70 % av regionerna har ett läge utan påverkan alls, eller måttlig påverkan på tillgång till skyddsutrustning och annat förbrukningsmateriell. Det är personalfrågan som avspeglas, bemanning och oro för belastningsökningar framförallt. Jag lämnar över där.

-Hej. Jag ska säga några ord om äldreomsorgen om värmeböljan. Vi har följt upp hur det ser ut med beredskapsplaner för höga temperaturer i regionerna. Det är fler kommuner som idag har sådana jämfört med värmeböljan 2018. Idag är det 83 % som har särskilda boenden som har särskilda beredskapsplaner för dem. För ett år sen var det 73 %. Det går stadigt framåt. Kommunerna är på gång. Det ökar även i hemtjänsten, där 81 % har beredskapsplaner. Det behöver naturligtvis bli fler, men det visar ändå på ett engagemang i kommunerna kring frågorna. Det mesta som gäller vid värmeböljor, enligt planerna, går naturligtvis även att tillämpa vid covid-19. Det centrala är att få ned temperaturen i lokalerna så man inte får problem med värmen för boende. Det som behöver lösas är framförallt att inte samla för många på samma ställen. Tidigare har man ibland i planerna haft att man skapar ett särskilt kallt rum och sedan samlar alla boende där. Men det är en mindre lyckad lösning vid covid, då vi inte vill ha trängsel. Man behöver hitta andra lösningar för att få fler svala utrymmen i boenden. Det har varit diskussion om fläktar också, att det kan vara mindre lämpligt att ha sådana i gemensamma utrymmen, men att man däremot kan ha det i enskilda lägenheter. Det är viktigt att ha god kontroll på hur de boenden mår, och att man har bra rutiner för att involvera personalen i det, så man har koll. Särskilt kan det vara personer med kroniska sjukdomar, som äter vissa läkmedel, som kan vara extra utsatta när det blir varmt. Det kan vara bra att ha koll på det, så man tidigt kan gripa in vid problem. Detta kommer naturligtvis ställa extra krav på chefer och medarbetare, även om vi tror att det finns mycket man redan har på plats genom de planer som finns. Socialstyrelsen har samlat

mycket bra material på kunskapsguiden, en särskild webbsida för personal inom kommunal verksamhet. En hel del av materialet är framtaget av Folkhälsomyndigheten. Den kan vi verkligen rekommendera. Det finns information, material och utbildningar där. Dessa kan man använda sig av för att uppdatera vad man behöver ha på plats nu när vi ser den här varma sommaren framför oss. Vi har uppdaterat sidorna med anledning av covid-19 också. Så den informationen kan man använda sig av utifrån nuvarande förhållanden också. Tack för mig!

En annan fråga: Tänk dig när alla restriktioner är avslutade, om följande platser då är helt säkra att besöka, hur ofta kommer du besöka dem jämfört med innan pandemin - så räknar några platser upp. Ungefär 1/4 kommer besöka pubbar, barer, stora idrotts- och musikevenemang. Och på frågan om man kommer arbeta hemifrån mer eller mindre är det mer än var fjärde som kommer jobba hemifrån mer. Pandemin förändrar våra beteenden, exakt hur det ser ut på längre sikt är för tidigt att säga. Det viktigaste är att inte låta sommarens frestelser göra så att vi släpper taget. Fortsätt följa råd och rekommendationer och vara en del av lösningen. Tack.

-Tack. Jämställdhetsmyndigheten är en expertmyndighet som följer och analyserar utvecklingen på jämställdhetsområdet. Vi arbetar inom ramen för nationell strategi med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Nu ska vi se. Jag trycker fram alltihop. Så. Coronapandemin och konsekvenser som ökad isolering och mer tid i hemmet ökar risken för personer som utsatt för våld i nära relationer. Hedersrelaterat våld och förtryck. Möjlighet att ta del av stödsatser, till exempel under skoltid, eller arbetsplatsen som frizon för våldsutsatta - det kan ha försvunnit eller försämrats för många. För våldsutövare blir det svårare att styra andras kontakter. Detta ökar också risken för att barn utsätts för sexuella övergrepp disponibelt. Vi kan också få ökad risk för våldsutsatthet. Det är svårt att uttala sig om exakt om hur läget ser ut, men av allt att döma har situationen förvärrats. I april anmäldes fler fall av misshandel av kvinna av närstående, jämfört med samma period förra året, enligt BRÅ. Det är lite tidigt att dra slutsatser om det beror på pandemin. Men kvinno- och tjejjourer har rapporterat ökat tryck och orosanmälningar om unga som misstänks fara illa har ökat i många kommuner. BRIS telefon tog i maj emot 20 procent fler samtal jämfört med i maj förra året. Fler samtal handlar om familjekonflikter och våld. Vi har i uppgift att identifiera och utveckla arbetssätt för att kommuner ska kunna sprida information om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och hur kontakt kan etableras med våldsutsatta. Syftet är att underlätta för kommunerna så de inte behöver uppfinna hjulet på nytt. Sveriges kommuner har skyldighet att se allas behov av hjälp. Det har framkommit en efterfrågan på ökat stöd bland kommunerna när det gäller olika områden och att hantera krisen. Redan nu har vi samlat information på Jämställdhetsmyndighetens webb, inklusive en checklista på vad som behöver finnas på kommunernas webbplatser och spridningen av informationen kommer givetvis även via Sveriges Kommuner och Regioner. Och via länsstyrelserna och andra aktörer. Jag vill gärna ta tillfället i akt att nämna några exempel

på bra insatser: I Eskilstuna tog kommunen fram kontaktkort till unga som lever i hederskultur. Det spreds i skolor med konkreta tips. I Hudiksvall planeras utskick med post till alla i kommunen om var utsatta kan söka hjälp - främst riktade till äldre som är svårare att nå digitalt. Kristianstad har samarbetat med fastighetsägare för att sprida affischer på flera språk. Faran är långt ifrån över. Det gäller i allra högsta grad mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld - i synnerhet under sommaren. Normalt fall ser vi att våld i nära relationer ökar under sommaren. Erfarenheter från tidigare kriser och pandemier visar dessutom att fler söker hjälp när isoleringen lättar. Vi kan alltså vänta oss ett ökat tryck på Socialtjänsten, stödtelefoner, vårdgivare och andra verksamheter - det gäller för samhället att ta höjd för ökat tryck, så utsatt kan få hjälp och stöd. Nu ska vi se var jag gjorde av... Den där. Om du är utsatt för våld: Kontakta kommunen's Socialtjänsten. Du kan också kontakta nationella kvinnofridslinjen, eller polisen, om du varit med om brottslighet. Jag vill också nämna BRIS som har stödtelefon och chatt för barn och unga. Vi är medvetna om utmaningarna som pandemin inneburit för många aktörer, lokalt och regionalt. Förhoppningen är att den samlade kunskapen ska underlätta, så att Socialtjänsten, skolor och andra kan nå fram. Människor som lever i en situation med våld, kontroll och förtryck ska få den hjälp och det stöd de har rätt till. Tack.

-Tack för det. Vi ger utrymme för frågor.

-Ekot. En fråga till Anders Tegnell: Du nämnde att de avlidna har alla fått diagnosen covid-19. Vet man i hur många fall själva covid-19 har varit orsaken till att de avlidit och hur fastställer man en sådan orsak?

-Det är en fråga för Socialstyrelsen mer. De var här för någon vecka sedan och pratade om när man så småningom skriver dödsorsak. Vi återkommer med det för att se på skillnaderna. Men det är inte jättestora skillnader. Det var inte det för en månad sedan ungefär. De flesta fallen dyker upp i bägge registren så att säga.

-Det finns information på vår webbplats.

-TT. En fråga till Iréne Nilsson Carlsson, angående det du pratade om, angående värmeböljan i äldevården. Du sa att majoriteten av kommunerna har beredskapsplaner för hur man hanterar höga temperaturer och att många åtgärder är förenliga med rådande situation, med smittspridningen. Men hur vet ni att planerna faktiskt är förenliga med hur det ser ut i dag med smittoläget?

-Det vi vet är att de åtgärder man normalt sett använder när det gäller värmeböljor är förenliga med det som behövs när det gäller covid-19. Men det är riktigt, vi kan inte säga i detalj vad planerna innehåller, vi har inte gått igenom varje plan.

-MSB stödjer dem som ansvarar för hanteringen av pandemin, bidrar till samordningen och kompletterar andras insatser. Vi blickar framåt för att det kan förvärras.

Folkhälsomyndigheten berättade om beteendeförändringar med anledning av pandemin. Jag tänkte säga något kort om SIFOS undersökning. Men tyngdpunkten

lägger jag på andra frågor. Generellt finns ingenting i undersökningen som motsäger det Anders Tegnell precis redovisade. Sifo har ställt frågor om människors uppfattning och beteenden sen 21 mars, drygt tre månader sen. Undersökningen fylls på varje dag och kan följas över tid. Över 9500 personer har besvarat den. Senaste rapporten finns på MSB.se. Här är en sammanfattning av utvecklingen senaste veckorna. Vi ser ett fortsatt lägre förtroende för ansvariga när det gäller hanteringen av pandemin, både i politiken och myndigheterna. Längre har vi kunnat se att oron för pandemins konsekvenser har minskat, det ser vi inte lika tydligt längre. Minskningen har stannat upp och har på några områden ökat. Vi ser också en svag tendens av färre som ser ljus på framtiden. Men klart mer än 8/10 uppger att de följer myndigheternas rekommendationer lika mycket idag som för 1-2 veckor sen. Den siffran har till och med stigit något. Det är bra att vi ser en stabilitet här. Det tyder på att en stor majoritet är angelägna om att hålla i och fortsätta följa rekommendationerna. Går det att säga något om framtiden då? Kommer människor fortsätta anpassa sitt beteende efter pandemin? Ja, det här är en ny fråga sen några veckor. Det handlar om människors resplaner under sommaren. 1/4 anger att de kommer stanna hemma hela sommaren. Bara ett fåtal räknar med att åka utomlands. 40 procent kommer göra minst en resa inom Sveriges gränser, med restid längre än två timmar. Undersökningen innehåller också andra nya frågor där svaren kan ha betydelse för hur människor kommer bete sig framöver. Bland annat frågor om ifall man testats för covid-19 och om man bedömer att man har/haft sjukdomen. 8/10 bedömer att de inte har/haft covid-19.

Det har vi inte gjort, men de innehåller ju vissa moment. Man har system för hur man ska arbeta. Det finns larmfunktioner, både in och ut, så att säga. Man arbetar också med checklistor för att involvera personalen. De kriterierna har vi satt upp, för att det ska få kallas krisberedskapsplan.

-Aftonbladet. Ni sa att ni skulle komma med mer information om hur man ska bete sig om man fått konstaterat att man har antikroppar. Hur ser det ut där?

-Vi hade dokumentet uppe för diskussion idag. Vi räknar med att kunna presentera det på onsdag.

-Dagens Nyheter. Hur ser det ut med smittspårning just nu i landet, Anders Tegnell?

-Vi har gjort en del inventeringar. Det är lite blandat, beroende på hur många fall man har och hur mycket kapacitet man har. Smittspårningen sker på äldreboenden. Hur mycket fall man hittar varierar. I Gotland hade man två fall. I Stockholm har man ännu inte fått ihop kapacitet för att hantera det helt och hållet. Men det är på gång och ökar. Vi har som sagt i uppdrag att stödja regionerna i det här.

-Om man ser till det som hände i Jällivare förra veckan?

-Jag har inte detaljerna. Anders Nystedt kommer vara med, smittskyddsläkaren där, och berätta mer om det. Men det har skett omfattande smittspårning där.

-SVT: Kommunikationer, Anders Tegnell. Det fylls på, framförallt i Stockholm och andra ställen också, att folk sitter nära varandra inom kollektivtrafiken. Hur ser ni på att det inte finns krav på det? I vissa fall måste man själv boka platsen för att säkerställa det.

-Vi har byggt systemet på att de olika aktörerna faktiskt följer regelverket på plats. Det är tydligt att man har ansvar som organisatör, för att möjliggöra att hålla avstånd. I den utsträckning man inte gör det får vi fundera på vad man kan göra. Vi har bland annat ett samarbete med Länsstyrelsen med detta. De skulle kunna peka på det. SJ har lagt upp ett bra system på det hela. En del har lyckats, och andra borde följa de goda exemplen.

-TV4. Anders Tegnell, på samma tema som Ekot, så som du beskrev dödstalen. Att personer konstaterats med covid-19, men att det återstår att se om det är dödsanledningen. Kan detta öppna för att Sverige inte har så höga dödstal som det ser ut?

-Det var bara en kommentar. Det har dykt upp i olika sammanhang. Man räknar på olika sätt i olika länder. Flera länder har i efterhand uppdaterat sina dödstal, upp till 50-60 procent till och med! Man måste vara försiktig när man jämför dödstal mellan olika länder. Det glömmar man tyvärr ibland.

-Uttalandet i morse om att fläktar kan bidra till smittspridningen. Finns det någon vetenskap bakom det?

-Nej, inte specifikt för covid-19. Det är ett WHO -dokument i botten. Man har tittat teoretiskt på det. Smittan sprids ju med små vätskedroppar som normalt sett bara färdas ungefär en meter. Har man en fläkt så finns en teoretisk möjlighet att fläkten blåser vätskedroppen längre bort innan den faller till marken eller torkar ut. Det är en gammal rekommendation egentligen, som man framförallt pekat på inom hälso- och sjukvården, att fläktar är olämplig i den miljön. Vi har letat i litteraturen och ingen idag har publicerat någonting om fläktar och covid-19. Man ska inte se det som jätteviktigt för äldreboenden. Fläktar kan vara jättebra på enskilda boenden. De kan vara jättebra på att vädra andra utrymmen. Men ska man ha en större samling personer på samma ställe ska man inte ha en fläkt riktad mot dem, det är olämpligt, då kan man teoretiskt sprida dropparna från en sjuk till en frisk. Det är också viktigt att inte blanda personer med covid-19 med friska personer, men det är en annan del. Ibland är det svårt att veta vilka som är smittade. Då är detta teoretiskt något man vill undvika.

-Inga fler frågor? Då avslutar vi för idag och övergår till enskilda intervjuer. Tack!

--

Kevin Crona

Svensk Skrivtolkning AB

A Humlegårdsgatan 22, 114 46 Stockholm

T 08 501 181 81

W www.skrivtolkning.se

